

6.15 Výtvarná výchova

6.15.1 Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení předmětu:

Vyučovací předmět výtvarná výchova realizuje vzdělávací obsah Výtvarného oboru ze vzdělávací oblasti Umění a kultura RVP G a z části integruje téma Umělecká tvorba a komunikace.

Vzdělávací obsah výtvarného oboru je vnitřně členěn do tří základních okruhů:

1. Obrazové znakové systémy, které umožňují vytváření aktivních, individuálně založených postojů k obsahům obrazové komunikace.
2. Znakové systémy výtvarného umění, které umožňují osobní, aktivní účast v uměleckém procesu.
3. Umělecká tvorba a komunikace - společný vzdělávací obsah hudebního a výtvarného oboru.

Vzdělávací obsah je realizován také prostřednictvím tvůrčích činností, při kterých se propojuje vlastní tvorba s vnímáním vizuálně obrazných vyjádření (architektury, obrazu, sochy, krajiny, fotografie atd.). Žák má možnost uvědomit si, které výtvarné prostředky mu vyhovují a které by chtěl dále rozvíjet. Nabízena je kresba, malba, prostorová tvorba, fotografie a různé postupy současného výtvarného umění.

Při naplňování vyučovacího obsahu výtvarné výchovy jsou realizována následující průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.
- Mediální výchova.

Časové vymezení předmětu:

Předmět je určen žákům 1. a 2. ročníku čtyřletého gymnázia a odpovídajícím třídám osmiletého studia – tedy kvintě a sextě. Časová dotace pro tento předmět jsou 2 hodiny týdně. Žáci volí mezi Hudební a Výtvarnou výchovou.

Organizační vymezení předmětu:

Forma realizace výuky: vyučovací hodiny, projekty, přednášky, besedy, referáty, výstavy, exkurze, výukové programy pořádané Muzeem umění a Arcidiecézním muzeem v Olomouci, vlastní prezentace na výstavách a soutěžích.

Místo realizace výuky: hodiny probíhají vždy dvě za sebou ve specializované učebně výtvarné výchovy, v plenéru nebo v prostorách výstavy či muzea.

Výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

- Rozborem uměleckých děl žáci poznávají význam a přínos umění pro život člověka.
- Formou dialogu zpracovávají otázky vzniku, vývoje a odkazu umění.
- Praktické činnosti vedou žáky k rozvoji kreativity, invence a osobitosti.
- Žáci jsou vedeni k tomu, aby se seznamovali a orientovali v kulturním dění, zaznamenávali nové trendy v umění.
- Žáci jsou vedeni k získávání informací pomocí různých zdrojů - knihy, časopisy, internet, galerie, muzea, výstavy.

Kompetence k řešení problémů

- Učitel vede žáky k využití individuálních schopností, výtvarného myšlení, k řešení tvůrčích problémů a nalézání originálních způsobů řešení.
- Žáci dostávají příležitost pro svůj tvůrčí záměr využít netradiční postupy.
- Žáci jsou vedeni k využívání mezipředmětových vztahů a provázanosti jednotlivých druhů umění.

Kompetence komunikativní

- Prostřednictvím různorodých vizuálně obrazných vyjádření je žák seznamován se specifickým způsobem komunikace.
- Žáci jsou vedeni k užívání specifického jazyka umění a odborného pojmosloví.
- Žáci jsou vedeni jasně a srozumitelně formulovat svůj názor na výtvarné projevy své i ostatních.

Kompetence sociální a personální

- Žáci se učí chápat individualitu uměleckého citění a vyjádření.
- Žáci jsou vedeni k citlivému hodnocení prací vytvořených druhými lidmi, k podřízení se zájmu skupiny, k potřebě efektivní spolupráce.
- Prostřednictvím tvorby a komunikace s uměleckým dílem jsou žáci vedeni k uvědomování si sebe sama.
- Učitel zohledňuje pracovní tempo jednotlivých žáků.
- Učitel vytváří vstřícnou a podnětnou atmosféru pro tvorbu, umožňuje každému žákovi zažít úspěch.

Kompetence občanská

- Učitel vede žáky k vnímání kulturních a duchovních hodnot a významu kulturního dědictví .
- Formou přednášek, exkurzí, projektů a výstav jsou žáci vedeni k chápání důležitosti ochrany kulturních a přírodních památek.
- Žáci jsou v rámci kulturních aktivit vedeni k dodržování společenských norem.
- Žáci se učí aktivně překonávat životní stereotypy a obohacovat svůj život o kulturní zážitky.

Kompetence k podnikavosti

- Žáci jsou vedeni k prezentaci svých prací na výstavách a soutěžích.
- Žáci se zapojují do výtvarné přípravy Majálesu i projektových dnů na škole.

Kompetence digitální

- využívá digitální technologie k vyhledávání informací a ověřuje jejich pravdivost
- pracuje s kamerou při natáčení krátkých filmů a orientuje se v programu na střih
- zapojuje do své tvorby fotoaparát či mobilní telefon
- žáci se orientují na internetových stránkách, které se zaměřují na výtvarné umění

6.15.2 Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět: **Výtvarná výchova**

Ročník: **1., kvinta**

Očekávané výstupy	Obsah učiva	TO PT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Porovnává různé znakové systémy, např. mluveného i psaného jazyka, hudby, dramatického umění. Využívá k tomu jak knižní tak digitální zdroje. ▪ Rozpoznává specifičnost různých vizuálně obrazných znakových systémů a zároveň vědomě uplatňuje jejich prostředky k vytváření obsahu při vlastní tvorbě a interpretaci. ▪ V konkrétních příkladech viz. obraz. vyjádření vlastní i umělecké tvorby identifikuje pro ně charakteristické prostředky. ▪ Zvládá zvolené techniky a kompoziční postupy. ▪ Objasní roli autora, příjemce a interpreta při utváření obsahu a komunikačního účinku vizuálně obrazného vyjádření. ▪ Při vlastní tvorbě uplatňuje osobní prožitky, zkušenosti a znalosti, rozpozná jejich vliv a individuální přínos pro tvorbu, interpretaci a přijetí vizuálně obrazných vyjádření. ▪ Fázuje postup své práce do kroků. ▪ Uplatňuje tvořivost. 	<p>OBRAZOVÉ ZNAKOVÉ SYSTÉMY – vlastní tvorba vizuálně obrazných vyjádření.</p> <p>Kresba - využití základních kresebných materiálů - tužky, pera, rudky. Využití bodu a linie jako základních stavebních prvků kresby. Zachycení kontrastu a rytmu. Kresba podle skutečnosti.</p> <p>Malba - akvarelovými, kvašovými a temperovými barvami. Využití různých podkladových materiálů. Barva – zákonitosti používání barev – vztahy mezi barvami - míchání, stínování. Práce v interiéru i exteriéru. Inspirace hudbou, přírodou, vlastní fantazií i výtvarným uměním.</p> <p>Grafické techniky a práce v materiálu – základní typy tisků, základy práce s papírem.</p>	<p>Osobnostní a soc. výchova – Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti, Spolupráce a soutěž.</p> <p>Mediální výchova – Mediální produkty a jejich významy</p> <p>Přesahy: literatura, hudba, film, divadlo, dějepis, biologie, filozofie, psychologie.</p> <p>Přesahy: literatura, hudba, film, divadlo, dějepis, biologie, filozofie, psychologie.</p> <p>Přesahy: literatura, hudba, film, divadlo, dějepis, biologie, filozofie, psychologie.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracuje s pojmy plocha, kompozice, barevný soulad a kontrast barev. ▪ Rozumí pojmům abstrakce a realita. ▪ Zručně zvládá práci s materiálem a s digitální technologií. ▪ Zvládne složitější kompozici. ▪ Experimentuje s různorodými materiály a kombinuje je. ▪ Nalézá, vybírá a uplatňuje odpovídající prostředky pro uskutečňování svých projektů. ▪ Využívá znalosti aktuálních způsobů vyjadřování technických možností zvoleného média pro vyjádření své představy. ▪ Charakterizuje obsahové souvislosti vlastních vizuálně obrazných vyjádření a konkrétních uměleckých děl a porovnává výběr a způsob užití prostředků. ▪ Své aktivní kontakty a získané poznatky z výtvarného umění uvádí do vztahů jak s aktuálními i historickými uměleckými výtvarnými projevy, tak s ostatními vizuálně obraznými vyjádřeními, uplatňovanými v běžné komunikaci. ▪ Na konkrétních příkladech vysvětlí, jak umělecká vizuálně obrazná vyjádření působí v rovině smyslové, subjektivní i sociální a jaký vliv má toto působení na utváření postojů a hodnot. 	<p>Prostorová tvorba - kombinované techniky, experimenty s materiálem. Interpretace a realizace vlastní tvorby, prostor pro subjektivní vyjádření zkušeností, pocitů, vjemů, prožitků, interpretace myšlenek. Vliv uměleckého procesu na způsob chápání reality.</p> <p>ZNAKOVÉ SYSTÉMY VÝTVARNÉHO UMĚNÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Výtvarné umění jako experimentální praxe z hlediska inovace prostředků, obsahu a účinku. ▪ Světonázorové, náboženské, filozofické a vědeckotechnické zázemí historických slohů evropského kulturního okruhu. ▪ Umělecké směry a slohy od počátku dějin až po 18. století. ▪ Etapy výtvarného umění v průběhu vývoje civilizací. ▪ Typické znaky historických slohů v architektuře, malířství, sochařství i užitém umění. ▪ Transformace hodnot a jejich odraz v umění. ▪ Světonázorové zázemí historických slohů. ▪ Osobnosti výtvarného umění a jejich přínos. Sledování proměn vizuálně obrazných vyjádření. 	<p>Výchova k myšlení v evrop. a glob. souvislostech – Žijeme v Evropě</p> <p>Využívání animačních programů muzeí a galerií.</p> <p>Práce s odbornými publikacemi, encyklopediemi, internetem.</p>
---	---	--

Očekávané výstupy	Obsah učiva	TO PT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vědomě uplatňuje tvořivost při vlastních aktivitách a chápe ji jako základní faktor rozvoje své osobnosti, dokáže objasnit její význam v procesu umělecké tvorby i v životě. ▪ Vysvětlí umělecký znakový systém jako systém vnitřně diferencovaný a dokáže v něm rozpoznat a nalézt umělecké znaky od objevných až po konvenční. ▪ Na příkladech vysvětlí umělecký výraz jako neukončený a nedefinitivní ve svém významu, uvědomuje si vztah mezi subjektivním obsahem znaku a významem získaným v komunikaci. 	<p>UMĚLECKÁ TVORBA A KOMUNIKACE - integrující téma.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vliv uměleckého procesu na způsob chápání reality - osobnostní a sociální rozměr umění. Tvořivá osobnost v roli tvůrce, interpreta a recipienta. ▪ Role publika a jeho účast na uměleckém procesu. ▪ Formy prezentace vizuálně obrazných vyjádření. ▪ Dynamika chápání uměleckého procesu. 	<p>Osobnostní a soc. výchova - Sociální komunikace Mediální výchova - Média a mediální produkce</p>

Vyučovací předmět: **Výtvarná výchova**

Ročník: **2., sexta**

Očekávané výstupy	Obsah učiva	TO PT
<ul style="list-style-type: none">▪ Rozlišuje a porovnává typy a užití jednotlivých prostředků vizuálně obrazných vyjádření, uplatňuje tvořivost.▪ Porovnává různé znakové systémy, rozpozná jejich specifickou a využívá je při vlastní tvořivé činnosti.▪ Na příkladech vizuálně obrazných vyjádření uvede, rozliší a porovná osobní a společenské zdroje tvorby, identifikuje je při vlastní tvorbě.▪ Na příkladech uvede vliv společenských kontextů a jejich proměn na interpretaci obsahu vizuálně obrazného vyjádření a jeho účinku v procesu komunikace.▪ Zvládá složitější kresebné kompozice.▪ Pojmenuje účinky viz. obrazných vyjádření a smyslového vnímání, vědomě s nimi pracuje při vlastní tvorbě za účelem rozšíření citlivosti svého smyslového vnímání.▪ Na příkladech objasní vliv procesu komunikace na přijetí a interpretaci vizuálně obrazných vyjádření, aktivně vstupuje do procesu komunikace.▪ Uplatňuje dané prostředky pro své projekty.▪ Využívá technických možností zvoleného média.	<p>OBRAZOVÉ ZNAKOVÉ SYSTÉMY – vlastní tvorba vizuálně obrazných vyjádření.</p> <p>Kresba využití různých kresebných materiálů - pastelu, barevné kresby, perokresby, kresby dřívkem a štětcem, použití netradičních materiálů. Různé druhy linie v souvislosti s materiálem a invencí tvůrce. Kompozice (skladba výtvarného díla) založená na kontrastu linií, tvarů, světlých a tmavých ploch, stop různých materiálů. Kresba podle fantazie.</p> <p>Malba - akvarelovými, kvašovými a temperovými barvami. Malba pastelem suchým i mastným. Využití různých podkladových materiálů. Kompozice různých formátů, dominanty v obraze. Barva – barevný a světelný kontrast, využití perspektivy lineární, barevné i světelné. Práce v interiéru i exteriéru. Inspirace hudbou, přírodou, vlastní fantazií i výtvarným uměním.</p> <p>Grafické techniky a práce v materiálu – netradiční postupy práce s papírem a různým odpadovým materiálem.</p>	<p>Osobnostní a soc. výchova – Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti, Spolupráce a soutěž.</p> <p>Mediální výchova – Mediální produkty a jejich významy</p> <p>Přesahy: literatura, hudba, film, divadlo, dějepis, biologie, filozofie, psychologie.</p> <p>Přesahy: literatura, hudba, film, divadlo, dějepis, biologie, filozofie, psychologie.</p> <p>Přesahy: literatura, hudba, film, divadlo, dějepis, biologie, filozofie, psychologie.</p>

Očekávané výstupy	Obsah učiva	TO PT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozumí pojmům abstrakce a realita. ▪ Dokáže barevně vyjádřit momentální duševní prožitek. ▪ Zručně zvládá práci s materiálem. ▪ Zvládne složitější kompozici nejen při malbě či kresbě ale i při fotografování. Orientuje se ve složitějších funkcích fotoaparátu. ▪ Experimentuje s různorodými materiály a kombinuje je. ▪ Vytváří si přehled uměleckých vizuálně obrazných vyjádření podle samostatně zvolených kritérií. ▪ Rozlišuje umělecké slohy a směry z hlediska podstatných proměn vidění a stavby um. děl a dalších vizuálně obrazných vyjádření. ▪ Na příkladech uvádí příčiny vzniku a proměn uměleckých směrů a objasní širší společenské a filozofické okolnosti vzniku uměleckých děl. ▪ Na konkrétních příkladech vizuálně obrazných vyjádření objasní, zda a jak se umělecké vyjadřovací prostředky výtvarného umění od konce 19. stol. do současnosti promítá do aktuální obrazové komunikace. ▪ Zvládá složitější funkce nastavení kamery a lépe se orientuje ve stříhovém programu. ▪ Samostatně experimentuje s různými vizuálně obraznými prostředky, při vlastní tvorbě uplatňuje také umělecké vyjadřovací prostředky současného výtvarného umění. 	<p>Prostorová tvorba - kombinované techniky, experimenty s materiálem, vlastní prostorové realizace.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Interpretace a realizace vlastní tvorby, prostor pro subjektivní vyjádření zkušeností, pocitů, vjemů, prožitků, interpretace myšlenek. Vliv uměleckého procesu na způsob chápání reality. <p>ZNAKOVÉ SYSTÉMY VÝTVARNÉHO UMĚNÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Umělecké směry a slohy od 18. století až po 20. stol. Typické znaky historických směrů v architektuře, malířství, sochařství i užitém umění. Transformace hodnot a jejich odraz v umění. Umění jako experiment z hlediska prostředků, obsahu i účinku. Osobnosti výtvarného umění a jejich přínos k vývoji moderního umění. ▪ Vývoj uměleckých vyjadřovacích prostředků podstatných pro porozumění aktuální obrazové komunikaci. ▪ Chápání vztahu předmětů a tvarů v prostoru. Vytváření iluze prostoru. ▪ Proměnlivost obrazu v čase. ▪ Relativita barevného vidění. ▪ Tvůrčí potenciál podvědomí. Sebeuvědomování diváka. 	<p>Výchova k myšlení v evrop. a glob. souvislostech – Žijeme v Evropě</p> <p>Exkurze – Muzeum umění nebo Arcidiecézní muzeum Olomouc</p> <p>Využívání animačních programů muzeí a galerií.</p> <p>Práce s odbornými publikacemi, encyklopediemi, internetem.</p>

Očekávané výstupy	Obsah učiva	TO PT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvědomuje si význam osobně založených podnětů na vznik estetického prožitku, snaží se odhalit vlastní zkušenosti i zkušenosti s uměním, které s jeho vznikem souvisejí. ▪ Vysvětlí jaké předpoklady jsou zapotřebí k recepci uměleckého díla a zejména k porozumění uměleckým dílům současnosti. ▪ Objasní podstatné rysy magického, mytického, univerzalistického, modernistického přístupu k uměleckému procesu, dokáže je rozpoznat v současném umění a na příkladech vysvětlí posun v jejich obsahu. ▪ Ke svému výtvarnému projevu využívá digitální technologie a umí je vhodně zvolit. 	<p>UMĚLECKÁ TVORBA A KOMUNIKACE - integrující téma.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vliv uměleckého procesu na způsob chápání reality - osobnostní a sociální rozměr umění 19. a 20. století. ▪ Znalost podstaty tradičních a moderních směrů ve výtvarném umění. ▪ Tvořivá osobnost v roli tvůrce, interpreta a recipienta. ▪ Role publika a jeho účast na uměleckém procesu. ▪ Formy prezentace vizuálně obrazných vyjádření v současnosti -úloha nových médií a komunikačních prostředků. 	<p>Osobnostní a soc. výchova - Sociální komunikace Mediální výchova - Média a mediální produkce</p>